

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/225/2022
Identifikačné číslo spisu: 1515200119
Dátum vydania rozhodnutia: 31.01.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:1515200119.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ maloletej M. N. X., narodenej XX. X. XXXX, Z., Š.S. XX, zastúpenej zákonným zástupcom V. J., Z., Z. X, 2/ V. J., narodeného XX. J.L. XXXX, Z., Z. X, obaja zastúpení advokátom JUDr. Petrom Fratričom, Bratislava, Dúbravská cesta 2, proti žalovanej obchodnej spoločnosti News and Media Holding, a. s., Bratislava, Einsteinova 25, IČO: 47 256 281, zastúpenej SCHWARZ advokáti, s. r. o, Bratislava, Podbrezovská 40, IČO: 36 858 285 a zároveň advokátska kancelária Škubla & Partneri s. r. o., Bratislava, Digital Park II, Einsteinova 25, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 41C/5/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8Co/185/2018 z 27. augusta 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. augusta 2019 sp. zn. 8Co/185/2018 v časti, ktorou bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 2/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 5 000 eur ako aj súvisiaci výrok o trovách konania zrušuje a vec mu v tomto rozsahu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 28. februára 2018 č. k. 41C/5/2015 - 219 rozhodol, že I. Zverejnením článku uverejnenom v denníku Plus JEDEN DEŇ 18. júna 2014, číslo 139, ročník 9, na strane 17, a totožného článku na webovom portály www.pluska.sk, s titulkom „N. opäť ukázal svoju veľkorysosť: pomáha zneužívanému dievčatku“, došlo k neoprávnenému zásahu do práva žalobkyne 1/ a žalobcu 2/ na ochranu osobnosti, II. žalovanému uložil povinnosť verejne sa ospravedlniť žalobkyňi 1/ a žalobcovi 2/ za neoprávnené zásahy do ich práv na ochranu osobnosti zverejnením dobre viditeľného, ničím neprekrytého ospravedlnenia veľkými tlačnými písmenami vo veľkosti písma 20 mm (nadpis) a 3 mm (text ospravedlnenia) na 17 strane aktuálneho vydania denníka Plus JEDEN DEŇ a na internetovom portály www.pluska.sk, do siedmich dní od právoplatnosti rozsudku v nasledujúcom znení „Ospravedlnenie M. a jej otcovi: V čísle 139 denník Plus jeden deň z 18. júna 2014 bol na strane 17 uverejnený článok s nadpisom: „N. opäť ukázal svoju veľkorysosť, pomáha zneužívanému dievčatku.“ V tomto článku boli uvedené nepravdivé informácie o tom, že M. (3,5) bola sexuálne obťažovaná svojím otcom. Toto tvrdenie je nepravdivé. M.

nebola sexuálne obťažovaná a ani otec sa nedopustil sexuálneho zneužívania. Denník sa za zverejnenie nepravdivých informácií o M. a jej otcovi ospravedľňuje a ospravedľňuje sa za s tým spojený negatívny zásah do ich občianskej cti a ľudskej dôstojnosti,“ III. žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 5 000 eur v lehote do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, IV. žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 2/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 5 000 eur, v lehote do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku, V. vo zvyšku žalobu zamietol, VI. žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 50 % s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Vykonaným dokazovaním zistil, že v denníku Plus JEDEN DEŇ, číslo 139, ročník 9, z 18. júna 2014, bol uverejnený článok na strane 17 pod titulom: „N. opäť ukázal svoju veľkorysosť. Pomáha zneužívanému dievčatku !“, pri ktorom sa nachádzala fotografia, na ktorej je matka žalobkyne 2/. V článku bol uvedený text: "Štedrý podnikateľ Z. N. (48), ktorý už neraz podporil rodiny v núdzi, sa opäť nezaprel. Rozhodol sa totiž pomôcť malej M. (3,5) a jej matke, ktorá tvrdí, že otec dievčatko sexuálne obťažoval. Spravidlivosti sa doposiaľ nedovolali a tak nastúpil na scénu N.. Matka maloletého dievčatka celú situáciu zvládla len s problémami " Už vyše roka sa snažím o zakázanie styku predbežným opatrením, otec sexuálne obťažoval svoje dieťa. Súdno-znalecký posudok bol, že nie je pedofil, ale odborníci mi povedali, že napriek tomu, že mu nedidiagnostikovali sexuálnu deviáciu, neznamená to, že to neurobil," postťažovala sa nešťastná W., ktorú už pár mesiacov zastupuje expartnerka Z. N., právnička W. Š., ktorá s ním má syna Š.R. K. ". V druhej časti článku bolo uvedené: "Neváhala ani chvíľu " Robím to hlavne preto, že aj ja som matka a mám dieťa. Chceme dosiahnuť spravodlivosť", povedala W. Š.. Podľa informácií denníka Plus JEDEN DEŇ za nečakanou pomocou stojí práve podnikateľ, ktorý sa rozhodol zdrvenú matku podporiť a pokryť finančné náklady na náročný súd, ktorý sa len tak ľahko zrejme neskončí. Otec totiž tvrdí, že to, čo sa deje je na smiech. Včerajšie súdne pojednávanie odročili na neurčito." Zároveň uverejnil na webovom portáli www.pluska.sk článok s názvom "N. opäť ukázal svoju veľkorysosť: Pomáha zneužívanému dievčatku", ktorého obsah je s nízkou mierou malých slovných zmien totožný s článkom uverejnený vo vyššie uvedenom denníku. Z výzvy z 2. decembra 2014 zistil, že žalobca vyzval právneho predchodcu žalovanej na uverejnenie ospravedlnenia a žiadal, aby bol článok stiahnutý z webového portálu www.pluska.sk. Poukázal na to, že 17. júna 2014, deň pred publikovaním napadnutého článku, sa uskutočnilo pojednávanie vo veci úpravy výkonu rodičovských práv k žalobkyni 2/, kde na pojednávaní ako verejnosť bola prítomná autorka článku X. R., pričom sudkyňa za prítomnosti verejnosti, oboznámila, že v období takmer rok pred konaním pojednávania bolo zastavené trestné stíhanie vedené voči otcovi maloletej. Zároveň uviedol, že žalobca 2/ o skutočnosti, že prebiehalo konanie ohľadom prešetrovania zneužívania maloletej, informoval prostredníctvom facebooku. Z obsahu uznesenia OR PZ Bratislava V odbor kriminálnej polície 1. Oddelenie všeobecnej kriminality z 31. mája 2013 ČVS:ORP-161/1-OVK-B5-2013 mal preukázané, že podľa § 215 ods. 1 písm. a), ods. 4 Trestného poriadku trestné stíhanie vo veci zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť neznámy páchatel' vystupujúci pod menom V. J., bolo trestné stíhanie zastavené, nakoľko bolo nepochybné, že sa skutok, pre ktorý bolo vedené trestné stíhanie nestal. Z takto zisteného skutkového stavu vyvodil záver, že článok bol uverejnený v mienkotvornom denníku s celoštátnou pôsobnosťou ako aj na internetovej stránke. Zbral do úvahy tú skutočnosť, že žalobcovia nie sú predmetom verejného záujmu, avšak za osobu verejného záujmu je možné považovať veľkopodnikateľa Z. N.. Uviedol, že z uznesenia OR PZ Bratislava V odbor kriminálnej polície 1. Oddelenie všeobecnej kriminality z 31. mája 2013 ČVS:ORP-161/1- OVK-B5-2013 vyplýva, že v predmetnom článku boli uverejnené nepravdivé tvrdenia o žalobcoch, ktoré svojím obsahom vyvolávajú obavy zo vzniku negatívneho následku, keď žalobca 2/ mohol byť v uverejnených článkoch spájaný s kritizovanou, odsúdeniahodnou osobou, nakoľko údajne sexuálne obťažuje svoju dcéru a žalobkyňa 1/ je vnímaná ako údajne zneužívaná a obťažovaná svojím vlastným otcom. Bol názoru, že odsudzovanie a zavrhovanie konania alebo činnosti fyzickej osoby opierajúce sa o okolnosti, o ktorých je oznamovaný nepravdivý údaj, predstavuje spravidla citeľný neoprávnený zásah do práva fyzickej osoby na ochranu jej osobnosti, pričom tu ide o značnú intenzitu neoprávneného zásahu, ktorý bude mať obvykle nepriaznivé dôsledky pre takto postihnutú osobu čo do jej postavenia v rodine a spoločnosti. Uvedeným konaním došlo k zásahu do práva na česť a dôstojnosť žalobcov, keďže došlo k tomuto zásahu verejným publikovaním v celoštátnej tlači so samotným nákladom vo výške 110 000 kusov s čítanosťou cca 290 000 osôb a na rôznych webových portáloch s možnosťou ďalšieho

internetového šírenia, zároveň aj uverejnením fotografie matky maloletej, z obsahu ktorej je možné identifikovať, ako otca maloletej tak aj maloletú M., čím tento zásah bol objektívne spôsobilý znížiť v značnej miere dôstojnosť, vážnosť žalobcov v spoločnosti. Zdôraznil, že povest', dôstojnosť, vážnosť žalobcov bola narušená, keďže v článku boli uverejnené tvrdenia, ktoré sú objektívne spôsobilé privodiť ujmu na cti žalobcov, ktoré v očiach ostatných fyzických osôb, môžu pôsobiť difamačne. Ujmu vzniknutú na osobnostných právach žalobcov uverejnením nepravdivého obsahu článku súd prvej inštancie posúdil ako závažnú, keď prihliadol na objektívne hľadisko a dospel k záveru, že predmetnú ujmu v danom mieste a čase by každá fyzická osoba pociťovala ako závažnú. Vychádzal z právneho názoru, že zníženie dôstojnosti v značnej miere nie je jediným prípadom, kedy dotknutej osobe vznikne právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ale pre vznik tohto práva sú splnené podmienky vo všetkých prípadoch neoprávnených zásahov do osobnostných práv, kedy sa nejaví postačujúce zadosťučinenie podľa ust. § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Mal za preukázané, že sú v danom prípade okolnosti, ktoré z hľadiska neoprávneného zásahu a spôsobu jeho vykonania, intenzity a rozsahu nemožno odčiniť rovnocenným spôsobom a ospravedlenie by nebolo podľa § 13 ods. 2 OZ postačujúcim a tým aj účinným zadosťučinením, preto rozhodol o priznaní zadosťučinenia v peniazoch v sume 5 000 eur pre žalobcov 1/ aj 2/ a vo zvyšku žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 27. augusta 2019 sp. zn. 8Co/185/2018 v spojení s opravným uznesením z 15. júna 2021 sp. zn. 8Co/185/2018 - 338 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti zmenil tak, že žalobu v časti o uloženie povinnosti žalovanej verejne sa ospravedlniť žalobcom 1/ a 2/ zverejnením ospravedlenia zverejnením dobre viditeľného, ničím neprekrytého ospravedlenia v znení podľa petitu žaloby veľkými tlačenými písmenami vo veľkosti písma 20 mm (nadpis) a 3 mm (text ospravedlenia) na 17 strane aktuálneho vydania denníka Plus JEDEN DEŇ a na internetovom portály www.pluska.sk, do siedmych dní od právoplatnosti rozsudku, ako aj v časti náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobkyne 1/ vo výške 5 000 eur zamietol, vo zvyšnej napadnutej časti rozsudok súd prvej inštancie potvrdil a žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania. Zdôraznil, že súd prvej inštancie správne a dostatočne vykonal v spore dokazovanie a na jeho základe správne ustálil obsah sporného článku, ako aj priebeh udalostí súvisiacich s uverejnením článku a správne konštatoval, že danom prípade išlo o uverejnenie skutkových tvrdení a nie hodnotiacich úsudkov. Uviedol, že v danej veci v prípade tvrdení o sexuálnom obťažovaní žalobkyne 1/ žalobcom 2/ nešlo o informácie poskytnuté orgánmi štátu a preto bolo nevyhnutné, aby si autorka článku pravdivosť informácií, resp. tvrdení vyslovených matkou žalobkyne 1/ overila, čo v danom prípade nepochybne nebolo spojené s ťažko prekonateľnými prekážkami, pričom z výpovede autorky článku vyplynulo, že táto overenie tvrdení matky nepovažovala za potrebné a v tomto smere nevyvinula ani najmenšie úsilie, keď nedala prakticky žiadny priestor ani žalobcovi 2/ a aj v samotnom článku iba skonštatovala, že podľa neho je to "na smiech". Ďalej uviedol, že ak by pritom bola zo strany žalovanej (jej zamestnankyne) vyvinutá hoci len minimálna aktivita, ktorú od nej pri závažnom obvinení zo sexuálneho obťažovania nepochybne možno vyžadovať, bolo by zistené, že približne rok pred uverejnením článku bolo trestné stíhanie v danej veci vedené proti žalobcovi 2/ zastavené a to nie z dôvodu, že sa mu skutok nepodarilo preukázať, ale z dôvodu, že takýto skutok žalobca 2/ nespáchal. V nadväznosti na uvedené potom neobstála námietka žalovanej v odvolaní, že závery súdu prvej inštancie o zlom úmysle či hrubej nedbanlivosti sú nesprávne a nepreukázané. Odvolací súd považoval za vecne správny rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým konštatoval existenciu zásahu do osobnostných práv oboch žalobcov, keď k zásahu do osobnostných práv žalobcov nepochybne došlo a poskytnutie morálnej satisfakcie týmto spôsobom plne zodpovedá okolnostiam preskúmanej veci. Vo vzťahu k požadovanému uverejneniu ospravedlenia obom žalobcom odvolací súd poukázal na to, že vzhľadom na navrhovaný výrok v tejto časti, (ktorým je súd v zásadne viazaný) a žalobou navrhnuté podmienky ospravedlenia, by boli v danej veci predpoklady na vyhovie žalobe splnené iba v prípade, ak by k tomuto záveru bolo možné dospieť v prípade oboch žalobcov. Ospravedlenie je totiž špecifikované takým spôsobom (napr. "Ospravedlenie M. a jej otcovi"), že ide o spoločné ospravedlenie obom žalobcom a priznanie ospravedlenia každému z nich samostatne by malo za následok rozhodnutie v rozpore s tým, čoho sa žalobcovia domáhali, teda neprípustne by došlo k porušeniu zásady *iudex ne eat ultra petita partium*. Odvolací súd so zreteľom na skutočnosti ustálené

súdom prvej inštancie a ďalšie okolnosti veci (vek žalobkyne 1/ a viaceré skutočnosti všeobecne známe) dospel k záveru, že v prípade žalobkyne 1/ by poskytnutie morálnej satisfakcie formou ospravedlnenia nemohlo naplniť účel sledovaný právnou úpravou, za ktorý možno považovať zmiernenie potenciálnej imateriálnej ujmy vyvolanej zásahom do osobnostných práv, keď žalobkyňa 1/ bola v čase uverejnenia sporného článku vo veku štyroch rokov, navštevovala materskú školu a teda v rámci svojho životného priestoru, najmä v okruhu svojich rovesníkov, vrátane spolužiakov v navštevovanej materskej škole, ktorí obsah sporného článku ani nepoznali, zásadnejším spôsobom nemohla byť vystavená dôsledkom uverejnenia článku a ani disponovať schopnosťou vnímať tieto v relevantnom rozsahu. V súčasnosti by sa však v dôsledku uverejnenia ospravedlnenia vo veku 9 rokov jej spolužiaci v základnej škole, ktorú navštevuje, no tiež mnohí iní rovesníci, s veľkou pravdepodobnosťou dozvedeli o udalostiach, ktoré boli predmetom článku, čo by malo mimoriadne negatívny dopad na jej psychiku a takéto oboznámenie jej bezprostredného okolia (najmä životného priestoru mimo rodiny, v ktorom sa pohybuje) s danými udalosťami by mohlo vážne narušiť jej rovesnícke väzby a ohroziť tak aj jej zdravý psychický vývoj. Uverejnenie ospravedlnenia žalobkyne 1/ bolo podľa názoru odvolacieho súdu v rozpore s jej oprávnenými záujmami (ako maloletej) a táto skutočnosť (ktorej by si mal byť vedomý aj žalobca 2/) predstavovala závažnú prekážku pre priznanie ospravedlnenia žalobkyne 1/ (ktoré by inak bolo potrebné považovať v danej veci za vhodnú a primeranú satisfakciu). Odvolací súd dospel k záveru, že nakoľko priznaniu ospravedlnenia žalobkyne 1/ bráni závažná prekážka, nemožno vzhľadom na neoddeliteľnosť ospravedlnenia žalobcovi 2/ od ospravedlnenia žalobkyne 1/ vyhovieť žalobe v časti o uverejnenie ospravedlnenia ani čiastočne a v tejto časti žalobu zamietol. Pokiaľ ide o žalobcami uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, vo vzťahu k žalobcovi 2/ sa odvolací súd stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, ktorý konštatoval, že poskytnutie morálnej (nepeňažnej) satisfakcie v danom prípade nie je spôsobilé účinne zmierniť následky zásahu a preto je na mieste priznať žalobcovi 2/ aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch a mal za to, že žalobcovi priznanú náhradu vo výške 5 000 eur treba považovať za primeranú. Uviedol, že žalobca 2/ v spore osobitne nepreukázal žiadne osobitné skutočnosti týkajúce sa konkrétnych negatívnych následkov v pracovnej, či súkromnej oblasti, avšak odvolací súd bol toho názoru, že v danej veci sú napriek tomu splnené predpoklady pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, a to predovšetkým so zreteľom na účel a zmysel ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorým je zmierniť priznaním peňažného plnenia nepriaznivý dopad zásahu do osobnostných práv dotknutej osoby tam, kde poskytnutie morálnej satisfakcie primeranú nápravu zabezpečiť objektívne nemôže. O takýto prípad išlo podľa názoru odvolacieho súdu i v preskúmvanej veci, keď nesporne (vzhľadom na nepravdivé obvinenie žalobcu 2/ zo sexuálneho obťažovania vlastnej dcéry a to bez poskytnutia možnosti zaujatia riadneho stanoviska a to navyiac dlhú dobu po vylúčení takéhoto konania v rámci trestného konania) takýto zásah do osobnostných práv by ako mimoriadne závažný pociťovala každá iná osoba v postavení žalobcu 2/. Nestotožnil sa so záverom prvoinštančného súdu, že predpoklady pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch boli splnené aj v prípade žalobkyne 1/, keď z vykonaného dokazovania, no tiež vzhľadom na skutočnosti všeobecne známe v spojitosti s vekom žalobkyne 1/ v čase uverejnenia sporného článku vyplývalo, že predmetný článok sa žiadnym spôsobom nedotkol cti ani dôstojnosti žalobkyne 1/ a to ani v jej okolí mimo rodiny (v materskej škole) a vzhľadom na vek žalobkyne 1/ v danom období negatívne následky uverejnenia článku nemožno ani len predpokladať a preto neboli splnené podmienky na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v prípade žalobkyne 1/. O nároku na náhradu trov (celého) konania rozhodol podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 2 CSP.

3. Proti časti rozsudku odvolacieho súdu, ktorou bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 2/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 5 000 eur podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie s tým, že súdy jej nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) a zároveň, že rozsudok odvolacieho súdu závisel od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa súdy nižších inštancií odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP). Uviedli, že záver súdov nižších inštancií o nemateriálnej ujme, ktorá mala žalobcovi 2/ vzniknúť nemá základ vo vykonanom dokazovaní a opiera sa len o skutočnosť, že autorka článku uviedla v článku nepravdivé informácie, ich závery sú založené na ničím nepodloženom predpoklade, že samotné uvedenie nesprávnej informácie zásadne spochybnilo dôveryhodnosť a vážnosť žalobcu 2/, ako aj jeho

uplatnenie v odbornej oblasti, ktorou je aktívny boj proti korupcii a klientelizmu. Takýto záver považovala za absolútne nepreskúmateľný. Ďalej uviedla, že žalobca 2/ doposiaľ nepreukázal vznik ujmy a v tomto smere neunesol ani dôkazné bremeno. Poukázala na to, že odvolací súd založil svoj potvrdzujúci výrok iba na jednej okolnosti, ktorou bolo údajné „nepravdivé obvinenie žalobcu 2/ zo sexuálneho obťažovania vlastnej dcéry a to bez poskytnutia možnosti zaujatia riadneho stanoviska“, pričom ani uvedená okolnosť, na základe ktorej odvolací súd priznal žalobcovi 2/ náhradu nemajetkovej ujmy nebola odvolacím súdom riadne odôvodnená a to najmä za situácie, kedy daná okolnosť predstavovala jediný podklad na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy. Mala za to, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď uviedol, že napriek nepreukázaniu závažnosti ujmy údajne spôsobenej žalobcovi 2/ v dôsledku uverejnenia článku, je nárok žalobcu 2/ na náhradu nemajetkovej ujmy opodstatnený. Bola názoru, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keď dospel k záveru, že nie je potrebné preukázať vznik a rozsah údajného zásahu do práv na ochranu osobnosti, nakoľko existencia zásahu je nevyhnutnou podmienkou pre úspešné uplatnenie práva na ochranu osobnosti. V tejto súvislosti poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/89/1997 a 4Cdo/171/2005. Skonštatovala, že okrem nevyhnutnosti preukázania zásahu, medzi základné podmienky priznanie nemajetkovej ujmy patrí aj existencia príčinnej súvislosti medzi uverejnením článku a údajnému zásahu do práv na ochranu osobnosti. Zdôraznila, že žalobca 2/ nebol v článku nejakým identifikovaný a ani iným spôsobom spojený s obsahom článku a teda k zásahu do práv žalobcu 2/ nemohlo dôjsť, pričom ak by aj k nemu došlo, mala za to, že na vzniku zásahu participoval samotný žalobca 2/, keď upozornil na predmetnú udalosť tým, že obsah článku zdieľal na svojej sociálnej sieti. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu menil tak, že žalobu zamietne, eventuálne zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie.

4. Žalobcovia 1/ a 2/ sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačím dôvodom sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolačím súdom je dovolacím dôvodom viazaný (§ 440 CSP). Dovolačím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť

dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10 Žalovaná vyvodzujúc dovolanie z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý považovala za nepreskúmateľný.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

12. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

14. S poukazom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadou konania podľa § 420 písm. f) CSP. Konanie v tejto časti je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu takej intenzity, ktorá zakladá tak prípustnosť ako i dôvodnosť podaného dovolania.

15. V súlade s § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie súdu nižšej inštancie neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP, je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma strane sporu možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jej právo na spravodlivý súdny proces (čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP), pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

16. Princíp dvojinstančnosti, ktorým sa riadi súdne konanie vyjadruje vzájomnú nadväznosť i prepojenosť odvolacieho konania s konaním uskutočneným pred súdom prvej inštancie. Z uvedeného plynú zásadné medze v tom, že rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní musí predchádzať náležité konanie pred súdom prvej inštancie, pretože až jeho naplnením sa môže vytvoriť priestor pre účinné

uplatnenie účelu, ktorý zákon sleduje v prípade opravného (odvolacieho) konania. Účelom odvolacieho konania je náprava skutkových a právnych pochybení súdu prvej inštancie, za predpokladu, že boli rozpoznateľne (zrozumiteľne) prezentované. K naplneniu tejto úlohy je potrebné najskôr zistiť ako súd prvej inštancie ustálil skutkový stav veci a ako ju právne posúdil, čo najspoľahlivejšie signalizuje (práve) odôvodnenie jeho rozhodnutia. Rozhodnutie a jeho odôvodnenie je základným a bezpodmienečným objektom prieskumnej činnosti vykonávanej súdom vyššieho stupňa. Výsledky prieskumnej činnosti sú vždy reakciou na správnosť a opodstatnenosť dôvodov preskúmaného rozhodnutia vo svetle uplatnených odvolacích námietok. To znamená, že preskúmané rozhodnutie musí spĺňať požiadavky zákona z hľadiska jeho odôvodnenosti (preskúmateľnosti) v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť dôvody jeho rozhodnutia. Myšlienkový postup súdu musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku.

17. Vychádzajúc zo základného práva na prístup k súdnej ochrane je potrebné zdôrazniť, že nepreskúmateľnosť, či arbitrárnosť (tiež označovaná ako zmätočnosť rozhodnutia) súdneho rozhodnutia musí byť v opravnom konaní napravená, pretože bráni jeho vecnému preskúmaniu (§ 389 ods. 1 písm. b) CSP); konvalidácia tohto nedostatku (zmätočného rozhodnutia) súdom vyššieho stupňa neprichádza z logických a systematických dôvodov do úvahy (tiež pre zachovanie princípu dvojinstančnosti). Tomu zodpovedá aj znenie ustanovenia § 388 CSP, ktoré odvolaciemu súdu umožňuje zmeniť rozhodnutie súdu prvého stupňa len za predpokladu, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 387 CSP), ani na jeho zrušenie (§ 389 ods. 1 CSP). Pokiaľ existujú dôvody pre zrušenie (kasáciu) rozhodnutia, čo zároveň vylučuje, aby mohlo byť rozhodnutie potvrdené, nemožno ho ani zmeniť.

18. Rozsudok odvolacieho súdu podľa názoru dovolacieho súdu nespĺňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP a preto ho nemožno považovať za preskúmateľný. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci v rozsudku toto (podľa názoru dovolacieho súdu) nezodpovedá § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že „k zásahu do osobnostných práv žalobcov nepochybne došlo a poskytnutie morálnej satisfakcie týmto spôsobom plne zodpovedá okolnostiam preskúmanej veci“. Ďalej konštatoval, že „žalobca 2/ v spore osobitne nepreukázal žiadne osobitné skutočnosti týkajúce sa konkrétnych negatívnych následkov v pracovnej, či súkromnej oblasti, avšak odvolací súd bol toho názoru, že v danej veci sú napriek tomu splnené predpoklady pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, a to predovšetkým so zreteľom na účel a zmysel ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorým je zmierniť priznaním peňažného plnenia nepriaznivý dopad zásahu do osobnostných práv dotknutej osoby tam, kde poskytnutie morálnej satisfakcie primeranú nápravu zabezpečiť objektívne nemôže. O takýto prípad išlo podľa názoru odvolacieho súdu i v preskúmanej veci, keď nesporné (vzhľadom na nepravdivé obvinenie žalobcu 2/ zo sexuálneho obťažovania vlastnej dcéry a to bez poskytnutia možnosti zaujatia riadneho stanoviska a to navyše dlhú dobu po vylúčení takéhoto konania v rámci trestného konania) takýto zásah do osobnostných práv by ako mimoriadne závažný pociťovala každá iná osoba v postavení žalobcu 2/“. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/137/2008 (R 53/2010), kde najvyšší súd posudzoval protiprávnosť zásahu do súkromia žalobkyne zverejnením skutočností z jej súkromného života v článku periodika a z tohto rozhodnutia vyplynula právna veta, v zmysle ktorej „V prípade zásahu do práva na súkromie nie je zníženie dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere jedinou relevantnou formou závažnosti ujmy spôsobenej fyzickou osobou na chránených právach. Ak došlo k zásahu do súkromia, nie je procesnou povinnosťou dotknutej osoby preukazovať, že neoprávnený zásah pôsobil difamačne a mal za následok zníženie jej vážnosti a dôstojnosti v spoločnosti“. S poukazom na citované rozhodnutie najvyššieho súdu by záver odvolacieho súdu bol správny. Odvolací súd však vo svojom rozhodnutí nereagoval na odvolacie námietky žalovanej, ktorá namietala, že žalobca 2/ nebol v článku menovaný a nemohol byť v článku ani spoznatelný. Taktiež namietala, že to bol samotný žalobca 2/, ktorý o údajnom sexuálnom zneužívaní a v tejto súvislosti podanom trestnom oznámení informoval na sociálnej sieti 8. júna 2013, teda rok pred uverejnením predmetného článku, ktorý bol uverejnený 18. júna 2014. Dovolací súd zdôrazňuje, že v tejto súvislosti sa žiadalo osobitné vysvetlenie k námietkam žalovanej, ktoré však odvolací súd

nezodpovedal. Dovolací súd uvádza, že súd sa musí v odôvodnení rozhodnutia vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu ktorá nemôže z pohľadu presvedčivosti, ale ani vecnej správnosti rozhodnutia popri sebe obstať, v takom prípade zakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Dôsledkom vady zmätočnosti konania je vždy (bez ďalšieho) zrušenie rozhodnutia, ktoré ňou trpí pretože takto vydané rozhodnutie nemožno považovať za správne.

19. Tento nedostatok odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v otázke väd konania namietaných dovolateľkou má za následok, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavky stanovené súdu v ustanovení § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP na riadne odôvodnenie rozsudku. Z tohto dôvodu je dovolanie žalovanej procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a dovolateľka v ňom dôvodne namieta ňou uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože jej týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu a súvisiaci výrok o trovách konania zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Vzhľadom na výskyt vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, dovolací súd sa už nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

21. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.